

El sistema educatiu no universitari a les Illes Balears en xifres (2017)

Belén Pascual

RESUM

Els principals indicadors d'escolarització, resultats i context educatiu de les Illes Balears ens mostren diferències significatives en relació amb el conjunt de l'Estat espanyol però també diferències entre les illes. Pel que fa als valors globals, continua la tendència general a les baixes taxes d'admissió i graduació als estudis obligatoris, així com a les baixes taxes d'escolarització i graduació als estudis postobligatoris. Un dels reptes més importants continua sent la prevenció de l'abandonament escolar d'un ampli sector de la població jove.

RESUMEN

Los principales indicadores de escolarización, resultados y contexto educativo de las Islas Baleares nos muestran diferencias significativas en relación al conjunto del Estado español pero también diferencias entre las islas. En cuanto a los valores globales, continúa la tendencia general a las bajas tasas de idoneidad y graduación a los estudios obligatorios, así como a las bajas tasas de escolarización y graduación de los estudios postobligatorios. Uno de los retos más importantes continúa siendo la prevención del abandono escolar de un amplio sector de la población joven.

I. L'ESCOLARITZACIÓ EN EL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS

Les darreres dades publicades pel Ministeri d'Educació, Cultura i Esport com a avanç del curs 2016/2017 ens mostren que enguany, als ensenyaments de règim general, la matrícula ha assolit el total de 178.761 estudiants, 810 més que al curs anterior. Encara que la cautela és necessària, perquè fins al proper curs no es publicaran les dades revisades i detallades, podem pronosticar inicialment que, a tots els ensenyaments educatius de règim general, s'hauria estabilitzat la matrícula; només als nivells d'educació infantil i d'ensenyament secundari obligatori (ESO) es detectarien lleugeres modificacions. A l'ensenyament infantil s'hauria donat una transferència de la matrícula entre els dos nivells, incrementant-se la matrícula del primer cicle i disminuint la del segon. Per altra banda, a ESO es donaria un increment de 517 alumnes. En conjunt podem confirmar, tot i el caràcter provisional de les dades, una tendència a l'estabilitat de la matrícula, continuant amb la dinàmica dels darrers anys (vegeu el quadre 1).

QUADRE I. EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT MATRICULAT EN ENSENYAMENTS DE RÈGIM GENERAL PER NIVELLS EDUCATIUS. CURS 2015/2016

	CURS 2015/2016			CURS 2016/2017		
	Total	Públics	Privats	Total	Públics	Privats
TOTAL	177.951	115.257	62.694	178.761	116.698	62.063
Educació infantil - primer cicle	5.530	3.665	1.865	6.240	4.769	1.471
Educació infantil - segon cicle	32.623	20.675	11.948	31.660	20.161	11.499

	CURS 2015/2016			CURS 2016/2017		
	Total	Públics	Privats	Total	Públics	Privats
Educació primària	69.645	43.708	25.937	69.815	44.216	25.599
Educació especial	636	227	409	721	253	468
ESO	43.084	26.256	16.828	43.601	26.380	17.221
Batxillerat (I)	11.966	8.394	3.572	11.911	8.351	3.560
Batxillerat a distància	689	689	0	770	770	0
C.F. FP bàsica	1.738	1.439	299	1.854	1.520	334
C.F. FP grau mitjà (I)	6.423	5.272	1.151	6.431	5.195	1.236
C.F. FP grau superior (I)	4.023	3.338	685	4.240	3.609	631
C.F. FP grau mitjà a distància	746	746	0	643	643	0
C.F. FP grau superior a distància	848	848	0	816	816	0

Font: Conselleria d'Educació i Universitat del Govern de les Illes Balears. Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres. Departament de Planificació i Centres (dades 2015/2016). Estadística de las enseñanzas no universitarias. Enseñanzas no universitarias. Alumnado matriculado. Curso 2016-2017. Datos Avance. Subdirección General de Estadística y Estudios del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

Concretament, al curs 2015/2016, d'acord amb les darreres dades facilitades per la Conselleria d'Educació i Universitat, es comptabilitza un total de 177.932 alumnes als ensenyaments de règim general. La població escolar de les Balears es concentra majoritàriament a Mallorca, que representa el 79,5 % del total de la matrícula. Eivissa, Menorca i Formentera aglutinen un 11,5 %, 8,3 % i 0,64 %, respectivament (vegeu el quadre 2).

Una proporció molt elevada de la matrícula general de Balears correspon a educació primària (gairebé el 40 %), seguida d'ESO (que representa el 24,2 %) i educació infantil de segon cicle (18,33 %). En el cas de Menorca destaca una major presència del nivell d'educació infantil de primer cicle: un 7 % del total enfront el 3 % del conjunt de les illes. Pel que fa a la secundària postobligatòria, la distribució de la matrícula al conjunt de les illes és la següent: un 6,72 % pertany a batxillerat, un 4 % als cicles formatius de grau mitjà i un 2,7 % als cicles formatius de grau superior.

El percentatge total de la matrícula a centres públics de Balears és un dels més baixos del conjunt de l'Estat, situant-se a prop de Catalunya i de la Comunitat Valenciana (IACSE, 2014). Al curs 2015/2016 l'alumnat matriculat als centres públics representa un 64 % del total (un 67,8 % en l'àmbit estatal), tot i que es detecten diferències per illes: Eivissa escolaritza gairebé el 81 %, Menorca un 80,6 %, Formentera el 95 % i Mallorca un 60,5 %.

Als diferents estudis de formació professional és on es troba major presència de la titularitat pública. Els cicles formatius de grau mitjà i superior representen el 83,7 % i el 83,9 % de la matrícula, respectivament; 8 i 9 punts més que la mitjana estatal.

QUADRE 2. ALUMNAT MATRICULAT EN ENSENYAMENTS DE RÈGIM GENERAL PER NIVELLS EDUCATIUS I PER ILLES. CURS 2015/2016

	TOTAL BALEARS			MALLORCA			MENORCA			EIVSSA			FORMENTERA		
	Centres públics	Centres privats	Total	Centres públics	Centres privats	Total	Centres públics	Centres privats	Total	Centres públics	Centres privats	Total	Centres públics	Centres privats	Total
	Educació infantil - primer cicle	3.665	1.865	5530	2.392	1.611	4.003	954	88	1.042	319	166	485	-	-
Educació infantil - segon cicle	20.675	11.948	32623	15.205	10.613	25.818	1.923	523	2.446	3.311	755	4.066	236	57	293
Educació primària	43.708	25.937	69645	32.249	22.998	55.247	4.198	1.296	5.494	6.752	1.643	8.395	509	-	509
Educació especial	227	409	636	131	409	540	33	-	33	56	-	56	7	-	7
ESO	26.256	16.828	43084	19.518	14.740	34.258	2.741	959	3.700	3.733	1.129	4.862	264	-	264
Batxillerat	8.394	3.572	11966	6.383	3.325	9.708	908	-	908	1.050	247	1.297	53	-	53
Batxillerat (a distància)	689	0	689	494	-	494	36	-	36	159	-	159	-	-	0
CFGM	5.259	1.151	6410	3.927	1.151	5.078	688	-	688	634	-	634	10	-	10
CFGM - LOE (a distància)	746	0	746	746	-	746	-	-	0	-	-	0	-	-	0
CFGS	3.332	685	4017	2.729	685	3.414	248	-	248	355	-	355	-	-	0
CFGS - LOE (a distància)	848	0	848	848	-	848	-	-	0	-	-	0	-	-	0
Formació professional bàsica	1.439	299	1738	977	299	1.276	180	-	180	267	-	267	15	-	15
	115.238	62.694	177932	85.599	55.831	141.430	11.909	2.866	14.775	16.636	3.940	20.576	1.094	57	1.151

Font: Conselleria d'Educació i Universitat del Govern de les Illes Balears. Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres. Departament de Planificació i Centres.

Balears és una de les comunitats autònomes que destinen un major percentatge de despesa pública en educació a concerts educatius que es donen principalment a Mallorca. De fet, la major part de la matrícula als centres privats de Balears es concentra en els centres de Mallorca, amb un 89 % del total. Eivissa i Menorca només representen el 6,2 % i el 4,5 %, respectivament, de l'escolarització a centres privats de la comunitat. La matrícula a l'escola privada en els ensenyaments obligatoris i el batxillerat segueix sent superior a la mitjana estatal.

Als ensenyaments de règim especial es comptabilitza un total de 18.091 alumnes: 15.291 a Mallorca, 1.944 a Eivissa i 856 a Menorca. L'alumnat es distribueix bàsicament entre dos tipus d'ensenyament que aglutinen gairebé el total de la matrícula: ensenyaments d'idiomes (86 %) i ensenyaments de música (8,8 %), principalment els elementals (5,85 %). Per illes, un 84,5 % de la matrícula pertany a Mallorca, un 10,7 % a Eivissa i un 4,7 % a Menorca (vegeu el quadre 3).

QUADRE 3. ALUMNAT MATRICULAT EN ENSENYAMENTS DE RÈGIM ESPECIAL PER TITULARITAT I ENSENYAMENT. CURS 2015/2016

	Mallorca	Menorca	Eivissa	Mallorca	Illes Balears		Total
	Centres públics			Centres privats	Centres públics	Centres privats	
TOTAL E. E. DE RÈGIM ESPECIAL	14.797	856	1.944	494	17.597	494	18.091
TOTAL E. E. ARTS PLÀSTIQUES I DISSENY	139	49	81	-	269	-	269
Cicles F.Arts Plàstiques i Disseny - grau mitjà	-	49	33	-	82	-	82
Cicles F.Arts Plàstiques i Disseny - grau superior	139	-	48	-	187	-	187
TOTAL E. E. DE MÚSICA	632	271	259	439	1.162	439	1.601
Ensenyaments elementals de música	303	149	170	439	622	439	1.061
Ensenyaments professionals de música	329	122	89	-	540	-	540
TOTAL E. E. DE DANSA	224	-	-	55	224	55	279
Ensenyaments elementals de dansa	137	-	-	35	137	35	172
Ensenyaments professionals de dansa	87	-	-	20	87	20	107
TOTAL E. E. D'ART DRAMÀTIC	71	-	-	-	71	-	71
Ensenyaments superiors de Grau en Art Dramàtic (LOE)	71	-	-	-	71	-	71
TOTAL E. E. de les EOI	13.450	536	1.570	-	15.556	-	15.556
Nivell bàsic	4.907	203	578	-	5.688	-	5.688
Nivell intermedi	4.166	144	436	-	4.746	-	4.746
Nivell avançat	2.702	125	302	-	3.129	-	3.129
Nivell C1	616	13	38	-	667	-	667
Nivell C2	177	-	6	-	183	-	183
Nivell bàsic (a distància)	283	12	54	-	349	-	349
Nivell intermedi (a distància)	474	31	129	-	634	-	634
Nivell avançat (a distància)	125	8	27	-	160	-	160
TOTAL E. E. ESPORTIVES	281	-	34	-	315	-	315
Ensenyaments esportius de grau mitjà	281	-	34	-	315	-	315

Font: Conselleria d'Educació i Universitat del Govern de les Illes Balears. Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres. Departament de Planificació i Centres.

Pel que fa als ensenyaments d'adults, la matrícula total és de 13.680 persones, repartida proporcionalment entre ensenyaments de caràcter formal (49,6 %) i no formal (50,3 %). Un 56 % de la matrícula correspon a les dones i un 43,5 % als homes. Referit als ensenyaments de caràcter formal, un 73,4 % de la matrícula (incloent-hi la modalitat no presencial) correspon a l'educació secundària de persones adultes, seguit de la preparació de proves d'accés a cicles de grau superior (14,58 %) i la preparació de les proves d'accés a la universitat per a majors de 25 anys (11,46 %). Pel que fa als ensenyaments de caràcter no formal, les places es concentren en els ensenyaments d'idiomes: llengües estrangeres (35,1 %), llengua castellana per a immigrants (el 23,8 %) i llengua catalana (18 %) (vegeu el quadre 4).

QUADRE 4. ALUMNAT MATRICULAT EN ENSENYAMENTS D'EDUCACIÓ D'ADULTS DE CARÀCTER FORMAL I NO FORMAL PER SEXE. CURS 2015/2016

	Total	Homes	Dones
Total alumnat d'educació d'adults	13.680	5.952	7.728
Ensenyaments de caràcter formal	6.793	3.560	3.233
Educ. secundària per a persones adultes (presencial)	4.647	2.609	2.038
Educ. secundària per a persones adultes (a distància)	343	200	143
Preparació proves lliures d'educ. sec. per a persones adultes	10	6	4
Preparació proves d'accés a la universitat per a majors de 25 anys	779	329	450
Preparació proves d'accés cicles grau mitjà	23	16	7
Preparació proves d'accés cicles grau superior	991	400	591
Ensenyaments de caràcter no formal	6.887	2.392	4.495
Ampliació cultural / formació personal	226	73	153
Llengües estrangeres	2.424	812	1.612
Llengua castellana per a immigrants	1.641	628	1.013
Llengua catalana	1.246	394	852
Informàtica	860	268	592
Altres cursos	490	217	273

Font: Estadística de las Enseñanzas no universitarias. Subdirección General de Estadística y Estudios del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

Un 24,7 % de la matrícula dels ensenyaments formals d'educació d'adults correspon a alumnat estranger, un total de 1.681. De fet, la comunitat autònoma de les Illes Balears compta amb la major proporció d'alumnat estranger en els ensenyaments de règim general no universitaris, seguida de la Rioja, Catalunya, Aragó, Regió de Múrcia i Comunitat de Madrid (MECD, 2017a).

D'acord amb les dades avançades pel Ministeri d'Educació, Cultura i Esport (MECD, 2017), al curs 2016/2017, el 8,6 % de l'alumnat espanyol matriculat en ensenyaments de règim general no universitaris té nacionalitat estrangera, i a les Balears és un 13,8 % del total. Aquests percentatges han anat variant lleugerament en els darrers cursos, sempre mantenint-se la diferència d'entre 5 i 6 punts percentuals per sobre de la mitjana estatal (vegeu quadre 5).

QUADRE 5. PERCENTATGE D'ALUMNAT ESTRANGER ALS ENSENYAMENTS DE RÈGIM GENERAL PER NIVELLS. CURS 2016/2017

	TOTAL	Educ. infantil	Educ. primària	Educ. especial	ESO	Batxillerat	FP bàsica	CFGM	CFGS	Altres programes formatius
Total										
Estatal	8,6	8,2	9,2	10,8	9	6,5	18	8,6	5,8	23
Illes Balears	13,8	13	15,3	15,8	14	9,9	25,2	10,2	7,8	9,6
Centres públics										
Estatal	10,1	10,3	11,1	13	10,4	7,1	17,6	8,9	5,8	13,8
Illes Balears	16,2	15,9	18,7	15,9	16,2	11,4	26,1	11	8,3	0
Centres privats										
Estatal	5,4	4,4	5,1	7,8	6,3	4,5	19,2	7,4	5,7	42,5
Illes Balears	9,4	8,3	9,8	15,7	10,6	6,1	20,7	6	4,5	10,8

Font: Estadística de las Enseñanzas no universitarias. Subdirección General de Estadística y Estudios del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

La CAIB és una de les comunitats amb més alumnat estranger a gairebé tots els nivells educatius, però principalment als nivells d'educació primària i ESO. Els centres públics acullen un percentatge superior, que arriba al 18,7 % a educació primària (9,8 % als centres privats) o al 16,2 % a ESO (10,6 % als privats). Als programes de formació professional bàsica inicial, un 25,2 % de l'alumnat és estranger (vegeu quadre 6).

QUADRE 6. EVOLUCIÓ DE LA MATRICULACIÓ D'ALUMNAT ESTRANGER ALS ENSENYAMENTS DE RÈGIM GENERAL

Total centres	%	alumnat	%	alumnat
Estatal	8,4	715.846	8,6	729.629
Illes Balears	13,2	25.165	13,8	26.614
Centres públics				
Estatal	10	581.663	10,1	587.444
Illes Balears	15,8	19.519	16,2	20.462
Centres privats				
Estatal	5,1	134.183	5,4	142.185
Illes Balears	8,7	5.646	9,4	6.152

Font: Estadística de las enseñanzas no universitarias. Subdirección General de Estadística y Estudios del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

La ràtio per grup és un tema de debat que interessa especialment per la seva possible influència sobre el rendiment dels alumnes. Entre 2003/2004 i 2013/2014, a educació primària el nombre d'alumnes per grup va minvar en dos alumnes a les Illes Balears (MECD, 2016; MECD, 2017a) i actualment les

ràtios es mantenen per sota de les estatals. En el curs 2015/2016 les etapes educatives amb major nombre d'alumnes per grup són ESO i batxillerat, tot i que amb diferències entre les illes. A ESO, les ràtios més altes les tenen els centres privats de Mallorca (25,6 alumnes per grup), seguits dels centres públics de Mallorca i Menorca respectivament, amb 24,7 i 24,5 alumnes respectivament. Al batxillerat trobam els grups més nombrosos, sobretot en el cas d'Eivissa, on les ràtios als centres públics arriben als 29,2 alumnes per grup. En el cas dels centres públics de Mallorca i Menorca aquestes són de 27,5 i 25,9, respectivament. Els grups amb la menor mida mitjana corresponen a la formació professional bàsica.

D'acord amb la titularitat dels centres, el nombre mitjà d'alumnes per grup educatiu en centres públics i privats és similar, tot i que a l'educació primària i ESO els centres privats superen les ràtios dels centres públics en 2 i 1 alumnes, respectivament (vegeu el quadre 8).

Pel que fa al nombre mitjà d'alumnes per professor, les dades mostren a Balears una situació favorable a tots els nivells educatius (vegeu el quadre 9). El nombre mitjà d'alumnes per professor en equivalent a temps complet és d'11,7 alumnes; una ràtio per sota l'estatal, que és de 12,7 alumnes. Aquestes ràtios són més baixes a tots els nivells, a excepció d'educació infantil, que supera la ràtio estatal. Comparativament amb altres comunitats autònomes, les Illes Balears són la comunitat autònoma amb el menor nombre mitjà d'alumnes per professor en els centres privats (13,9), juntament amb Cantàbria (14) (MECD, 2017a).

En correspondència amb la distribució de l'alumnat matriculat als centres de Balears, el professorat dels ensenyaments no universitaris es distribueix de la següent forma: un 77,9 % del personal docent correspon a Mallorca, un 9,3 % a Menorca, un 11,9 % a Eivissa i un 0,7 % a Formentera. Per titularitat, el professorat de Balears corresponent a centres públics representa el 70 % al conjunt de Balears, 65,9 % a Mallorca, 83,4 % a Menorca, 84,5 % a Eivissa i 96,8 % a Formentera. Les categories que agrupen la major part del professorat contractat al conjunt de les illes són: educació primària exclusivament (23,9 %), ESO / batxillerat / formació professional (20,3 %), educació secundària obligatòria exclusivament (17,8 %), educació infantil exclusivament (14,3 %), educació infantil i primària (10 %) (vegeu el quadre 7).

Les taxes d'escolarització als ensenyaments no obligatoris (primer cicle d'Educació infantil i ensenyaments secundaris postobligatoris) a les Balears són més baixes que les estatals. En conjunt, l'esperança de vida escolar al sistema educatiu de la CAIB és menys llarga que a la resta de comunitats autònomes. S'estima que un alumne de les Balears podrà passar 15 anys al sistema educatiu, 2,5 anys menys que la mitjana estatal. Davant d'aquesta tendència, podem afirmar que augmenta progressivament la permanència al sistema educatiu, ja que en cinc anys aquesta previsió s'ha incrementat en gairebé 1 any (vegeu el quadre 10).

El fet que la vida escolar sigui més reduïda significa que hi ha una tendència a no continuar amb els estudis després de l'etapa obligatòria i, conseqüentment, una previsió de continuïtat als estudis universitaris inferior que a altres comunitats autònomes. L'esperança de vida escolar en els ensenyaments universitaris és d'1,3 anys a Balears i de 3,1 al conjunt de l'Estat.

QUADRE 7. PROFESSORAT EN TOTS ELS ENSENYAMENTS NO UNIVERSITARIS PER NIVELLS EDUCATIUS I PER ILLES. CURS 2015/2016

	Illes Balears			Mallorca			Menorca			Eivissa			Formentera		
	públic	privat	total	públic	privat	total	públic	privat	total	públic	privat	total	públic	privat	total
Educació infantil exclusivament	1638	840	2478	1194	740	1934	210	50	260	221	46	267	13	4	17
Educació infantil i primària	1368	374	1742	1033	322	1355	125	19	144	196	33	229	14	-	14
Educació primària exclusivament	2795	1360	4155	2077	1202	3279	272	80	352	415	78	493	31	-	31
Educació primària i educació secundària obligatòria	8	192	200	8	156	164	-	11	11	-	25	25	-	-	-
Educació especial específica	81	153	234	40	153	193	14	-	14	24	-	24	3	-	3
Educació secundària obligatòria exclusivament	1852	1237	3089	1396	1066	2462	190	105	295	247	66	313	19	-	19
ESO / batxillerat / formació professional	2927	597	3524	2146	544	2690	311	1	312	437	52	489	33	-	33
Batxillerat exclusivament	208	121	329	150	116	266	35	-	35	22	5	27	1	-	1
Formació professional exclusivament	181	102	283	115	102	217	43	-	43	17	-	17	6	-	6
Ensenyaments d'arts exclusivament	51	-	51	51	-	51	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ensenyaments d'arts i batxillerat d'arts	36	-	36	-	-	-	14	-	14	22	-	22	-	-	-
Ensenyaments de música	177	89	266	109	89	198	34	-	34	34	-	34	-	-	-
Estudis superiors d'art	25	-	25	25	-	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Altres possibilitats	783	131	914	560	113	673	102	2	104	119	16	135	2	-	2
Total	12130	5196	17326	8904	4603	13507	1350	268	1618	1754	321	2075	122	4	126

Font: Conselleria d'Educació i Universitat del Govern de les Illes Balears. Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres. Departament de Planificació i Centres.

QUADRE 8. NOMBRE MITJÀ D'ALUMNES PER GRUP, PER NIVELL EDUCATIU I PER ILLES. CURS 2015/2016

	MALLORCA		MENORCA		EIVISSA		FORMENTERA	
	PÚBLIC	PRIVAT	PÚBLIC	PRIVAT	PÚBLIC	PRIVAT	PÚBLIC	PRIVAT
Educ. infantil - primer cicle	6,7	5,6	9,9	9,8	10,3	11,1	-	-
Educ. infantil - segon cicle	21,6	22,4	20,7	17,4	22,8	23,6	18,2	19,0
Educació primària	22,3	24,5	21,9	21,6	23,0	23,8	19,6	-
ESO	24,7	25,6	24,5	22,3	23,6	24,5	20,3	-
Batxillerat	27,5	26,2	25,9	-	29,2	22,5	13,3	-
Batxillerat (adults/nocturn)	12,7	-	-	-	-	-	-	-
CFGM	19,2	19,8	17,7	-	12,0	-	-	-
CFGM - LOE	14,1	15,3	11,6	-	13,7	-	5,0	-
CFGM - LOE (adults/nocturn)	8,7	-	14,5	-	-	-	-	-
CFGM (adults/nocturn)	18,2	-	-	-	14,5	-	-	-
CFGS	14,0	19,9	10,2	-	16,8	-	-	-
CFGS - LOE	13,8	12,6	9,9	-	13,8	-	-	-
CFGS - LOE (adults/nocturn)	15,0	10,0	9,7	-	12,3	-	-	-
Formació professional bàsica	9,7	13,6	8,6	-	9,5	-	7,5	-

Nota: als nivells de secundària postobligatòria no s'inclou l'alumnat a distància.

Font: Conselleria d'Educació i Universitat del Govern de les Illes Balears. Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres. Departament de Planificació i Centres.

QUADRE 9. NOMBRE MITJÀ D'ALUMNES PER PROFESSOR EN EQUIVALENTS A TEMPS COMPLET, PER TIPOLOGIA DE CENTRE I TITULARITAT

curs 2014/2015	TOTAL	Centres educ. infantil	Centres educ. primària	Centres educ. primària i ESO	Centres ESO i/o batxillerat i/o FP	Centres educ. primària, ESO i batx./FP	Centres específics educ. especial
Total							
Estatal	12,7	9,5	13,3	14,9	11,0	16,6	3,9
Illes Balears	11,7	10,8	12,4	14,0	9,3	14,9	3,4
Centres públics							
Estatal	11,7	8,9	13,2	9,4	10,9	8,9	3,5
Illes Balears	10,7	9,7	12,3	-	9,2	-	3,8
Centres privats							
Estatal	15,3	10,3	14,7	16,3	14,1	16,6	4,5
Illes Balears	13,9	12,5	13,0	14,0	13,6	14,9	3,4

Font: Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores. Edición 2017. Subdirección General de Estadística y Estudios del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

QUADRE 10. ESPERANÇA DE VIDA ESCOLAR EN EL SISTEMA EDUCATIU ALS 6 ANYS (I)

	Total		Educ. no universitària		Educ. universitària	
	2009/2010	2014/2015	2009/2010	2014/2015	2009/2010	2014/2015
Total						
Estat	16,4	17,5	13,8	14,4	2,7	3,1
Illes Balears	14,1	15,0	13,0	13,7	1,1	1,3
Homes						
Estat	16,0	17,2	13,7	14,5	2,3	2,8
Illes Balears	13,8	14,7	13,0	13,6	0,8	1,1
Dones						
Estat	16,9	17,8	13,9	14,4	3,0	3,4
Illes Balears	14,4	15,3	13,1	13,7	1,3	1,6

Font: Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores. Edición 2017. Subdirección General de Estadística y Estudios del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

Nota: inclou: E. E. règ. general universitaris i no universitaris, E. E. règ. especial (C. F.Arts Plàstiques i Disseny, E. E. Esportives, E. E. Professionals de Música i Dansa (16 anys i més), idiomes nivell avançat (presencial) i E. E. Artístiques grau superior) i E. adults (E. E. inicials i secundària).

La taxa neta d'escolarització de la secundària postobligatòria és la relació percentual entre l'alumnat de 16 a 19 anys, respecte al total de població d'aquesta edat. Els valors més baixos d'aquest indicador a totes les edats, excepte als 17 anys, corresponen a les Illes Balears, juntament amb Ceuta i Melilla (MECD, 2016). A Balears, als 18 anys és on es mostra de forma més clara aquesta diferència, fent-se visibles els retards acumulats al llarg del procés de l'escolarització. Entre 2009 i 2015 es detecta un increment de la taxa als 18 anys de gairebé 6 punts i arribant al 56,7 % (similar entre homes i dones), però es manté la distància habitual amb l'Estat, que assoleix els 23,3 punts, ja que la tendència de millora es dona a tot l'Estat (vegeu el quadre 11).

QUADRE 11. TAXES NETES D'ESCOLARITZACIÓ EN EDATS POSTOBLIGATÒRIES EN EL SISTEMA EDUCATIU I FORMATIU (I)

	16 anys		17 anys		18 anys	
	2009/2010	2014/2015	2009/2010	2014/2015	2009/2010	2014/2015
Total						
Estat	94,1	95,1	85,0	90,0	74,1	80,0
Illes Balears	87,2	86,4	73,3	80,3	50,9	56,7
Homes						
Estat	93,2	94,5	82,8	88,7	70,4	78,4
Illes Balears	86,3	85,5	70,1	78,5	49,4	56,7
Dones						
Estat	95,1	95,7	87,5	91,3	78,1	81,7
Illes Balears	88,2	87,3	76,5	82,2	52,5	56,8

Font: Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores. Edición 2017. Subdirección General de Estadística y Estudios del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

Nota: inclou: E. E. règ. general universitaris i no universitaris, E. E. règ. especial (C. F.Arts Plàstiques i Disseny, E. E. Esportives, E. E. Professionals de Música i Dansa (16 anys i més), idiomes nivell avançat (presencial) i E. E. Artístiques grau superior), E. d'adults (E. E. inicials i secundària) i altres ensenyaments (certificats de professionalitat, Policia i Formació Sanitària).

Aquesta diferència entre les taxes estatals i autonòmiques és un reflex de l'escassa idoneïtat, entesa aquesta com l'ajust de l'edat de matriculació amb l'edat que teòricament ha de tenir l'alumne al curs matriculat (vegeu el quadre 12).

QUADRE 12. TAXES D'IDONEÏTAT EN LES EDATS DE 8, 10, 12, 14 I 15 ANYS PER SEXE										
	8 anys		10 anys		12 anys		14 anys		15 anys	
	2004/ 2005	2014/ 2015	2004/ 2005	2014/ 2015	2004/ 2005	2014/ 2015	2004/ 2005	2014/ 2015	2004/ 2005	2014/ 2015
Total										
Estat	93,9	93,7	90,1	89,5	84,3	85,3	68,8	71,7	58,4	63,9
Illes Balears	91,2	91,8	84,3	85,4	76,4	80,0	62,8	66,9	51,7	58,5
Homes										
Estat	92,9	92,9	88,5	88,1	81,6	83,1	63,1	67,6	52,2	59,0
Illes Balears	90,2	90,7	82,5	84,4	72,1	77,6	57,4	61,5	45,9	51,9
Dones										
Estat	95,0	94,5	91,7	90,9	87,2	87,5	74,8	76,0	64,9	69,1
Illes Balears	92,2	92,9	86,2	86,8	80,8	82,7	68,5	72,8	57,9	65,5

Font: Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores. Edición 2017. Subdirección General de Estadística y Estudios del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

- El desajust entre els 8 i els 15 anys es fa visible en forma de taxes d'idoneïtat més baixes que les estatals, tant entre els homes com entre les dones. Tot i així, aquesta taxa ha anat millorant a Balears al temps que ho feia la mitjana estatal, per tant s'hi ha mantingut per sota.
- El nivell d'idoneïtat minva a mesura que s'incrementa l'edat. La taxa als 8 anys és gairebé 2 punts inferior a l'estatal, 4 punts als 10 anys, al voltant dels 5 entre els 12 i els 14 anys, i supera els 5 als 15 anys.
- Les taxes d'idoneïtat dels estudiants homes sempre són més baixes a tot l'Estat espanyol. En el cas de Balears, si la taxa als 15 anys pels homes és del 51,9 %, en el cas de les dones és del 65,5 %.

El trànsit entre l'etapa de l'educació primària i la secundària obligatòria coincideix amb els 12 anys, un grup d'edat al qual les taxes d'idoneïtat a les Balears són inferiors a les estatals. En aquest indicador, Balears, juntament amb Ceuta, compten amb les taxes més baixes, superant els 10 punts de diferència amb comunitats que tenen els percentatges més alts, com Catalunya o la Rioja (MECD, 2016).

D'acord amb les baixes taxes d'idoneïtat, la CAIB té un dels nivells més alts de repetició de curs a l'educació primària i a l'educació secundària obligatòria. On trobem el nivell més alt és al primer curs d'ESO, amb un 13,3 % de repeticions, tot i que hi ha una lleugera millora respecte al curs anterior; amb el 14 %. Igual com a tot l'Estat, la repetició és inferior entre les dones estudiants i el moment en què es comencen a diferenciar dels homes és al sisè curs d'educació primària (vegeu els quadres 13 i 14).

QUADRE 13. PERCENTATGE D'ALUMNAT REPETIDOR AL DARRER CURS DE CADA CICLE D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA. CURS 2014/2015

	SEGON CURS			QUART CURS			SISÈ CURS		
	TOTAL	Nins	Nines	TOTAL	Nins	Nines	TOTAL	Nins	Nines
TOTAL	4,5	5,0	3,9	3,7	4,2	3,3	4,0	4,6	3,3
Balears (Illes)	5,9	6,3	5,5	5,2	5,4	4,9	4,7	5,6	3,6
	Centres públics	Centres privats		Centres públics	Centres privats		Centres públics	Centres privats	
		Ens. concertada	Ens. no concertada		Ens. concertada	Ens. no concertada		Ens. concertada	Ens. no concertada
TOTAL	5,5	2,3	1,0	4,5	2,4	1,1	4,4	3,4	1,4
Balears (Illes)	6,8	4,7	0,4	5,8	4,4	0,9	4,8	4,9	0,5

Font: Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores. Edición 2017. Subdirección General de Estadística y Estudios del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

QUADRE 14. PERCENTATGE D'ALUMNAT REPETIDOR A ESO PER SEXE I TITULARITAT. CURS 2014/2015

	PRIMER CURS			SEGON CURS			TERCER CURS			QUART CURS		
	Total	homes	dones	Total	homes	dones	Total	homes	dones	Total	homes	dones
TOTAL	12,3	14,3	10,0	10,7	12,4	9,0	11,0	12,5	9,4	9,5	11,2	7,7
Balears (Illes)	13,3	15,5	10,9	10,6	12,1	9,0	12,6	15,4	9,8	9,8	12,0	7,6
	Total	Centres públics	Centres privats	Total	Centres públics	Centres privats	Total	Centres públics	Centres privats	Total	Centres públics	Centres privats
TOTAL	12,3	15,1	6,5	10,7	13,0	6,2	11,0	13,2	6,7	9,5	11,5	5,8
Balears (Illes)	13,3	14,9	10,6	10,6	11,9	8,5	12,6	14,6	9,6	9,8	11,6	7,0

Font: Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores. Edición 2017. Subdirección General de Estadística y Estudios del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

2. ELS RESULTATS EN EL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS

El nivell de graduació a la secundària obligatòria va millorant de forma sostinguda. Un 78,6 % de l'alumnat de Balears (84 % de les alumnes dones) va obtenir el títol durant el curs 2013/2014. Aquest percentatge és dos punts inferior al conjunt de l'Estat, però cinc punts superior al curs anterior. Tot i les millores, un percentatge molt elevat de l'alumnat de Balears, un 21,4 % (19,3 % al conjunt de tot l'Estat), no obté el títol de graduat en secundària (vegeu els quadres 15 i 16).

L'anàlisi de la promoció per illes ens mostra alguns trets destacables. En relació amb l'ensenyament secundari obligatori, en primer lloc, la promoció és notòriament més elevada als centres privats, principalment a Mallorca i Eivissa. En correspondència, el nivell de promoció és més baix als centres públics de Mallorca i Eivissa. En segon lloc, el nivell més alt de promoció a tots els nivells pertany als centres privats d'Eivissa. En relació amb el batxillerat, el grau de promoció més baix el trobem als centres públics de Mallorca, seguits dels centres públics d'Eivissa, Menorca i Formentera.

Concretament, a segon de batxillerat, el nivell de promoció més alt dels centres públics el té Menorca (el 85,65 % dels alumnes promocionen), per davant de Formentera (80,95 %), Eivissa (73,09 %) i Mallorca (72,74 %) (vegeu el quadre 17).

QUADRE 15. DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DE L'ALUMNAT QUE SURT D'ESO SEGONS EL RESULTAT OBTINGUT. CURSOS 2012/2013 I 2013/2014

	% AMB TÍTOL DE GRADUAT EN SECUNDÀRIA			% SENSE TÍTOL DE GRADUAT EN SECUNDÀRIA		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
CURS 2012/2013						
TOTAL	77,6	72,9	82,4	22,4	27,1	17,6
Balears (Illes)	73,8	68,3	79,5	26,2	31,7	20,5
CURS 2013/2014						
TOTAL	80,7	76,2	85,5	19,3	23,8	14,5
Balears (Illes)	78,6	73,5	84,0	21,4	26,5	16,0

Font: Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores. Edición 2017. Subdirección General de Estadística y Estudios del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

Als estudis postobligatoris, les baixes taxes d'escolaritat se sumen amb taxes de graduació també baixes. Als estudis de batxillerat les taxes de graduació són 12 punts inferiors a les estatals, la qual cosa mostra una lleugera millora respecte al curs anterior, quan la distància arribava als 14 punts. Aquesta taxa s'ha incrementat 11 punts entre el curs 2004/2005 i el curs 2013/2014. Entre homes i dones la diferència tendeix a incrementar-se, havent passat dels 10 als 14 punts en el mateix període de temps.

Tant als cicles formatius de grau mitjà com als de grau superior, les taxes de graduació són inferiors a les estatals. Pel que fa al nivell de titulació de tècnics i auxiliars tècnics,¹ la distància entre les taxes autonòmica i estatal i entre homes i dones no és gaire significativa. És al nivell de tècnics superiors i especialistes² on trobem una diferència extraordinària: la taxa estatal duplica l'autonòmica, tant en el cas dels homes com de les dones. De fet, la taxa de Balears és una de les més baixes de tot l'Estat juntament amb Melilla i Ceuta (MECD, 2017a) (vegeu el quadre 16).

Espanya té un 15 % d'abandonament escolar i les Illes Balears, juntament amb Ceuta i Melilla, presenten percentatges superiors. Les comunitats autònomes que més s'acosten a l'objectiu europeu de no superar el 10 % d'abandonament són el País Basc, Cantàbria i la Comunitat Foral de Navarra, amb percentatges del 9,7 %, 10,3 % i 10,8 %, respectivament (MECD, 2016).³ A les Balears, l'any 2015, l'abandonament és 16,7 punts superior a la mitjana estatal, assolint el 26,7 %. Aquesta taxa continua sent més alta entre els homes (31,5) que les dones (21,6) i, igual com amb altres indicadors, es detecta una millora progressiva tant al conjunt de l'Estat com a les Balears (vegeu el quadre 18).

¹ Alumnat graduat en cicles formatius de grau mitjà d'FP i d'Arts Plàstiques i Disseny i E. E. Esportives de grau mitjà.

² Alumnat graduat en cicles formatius de grau superior d'FP i d'Arts Plàstiques i Disseny i E. E. Esportives de grau superior.

³ La Unió Europea pretén que els ciutadans assoleixin nivells d'ensenyament superiors al de l'educació secundària obligatòria i, a través de l'Estratègia Europa 2020, té com a objectiu situar per sota del 10 % el percentatge de persones que abandonen l'educació i la formació sense haver completat, com a mínim, la segona etapa de l'educació secundària (MEC, 2016).

QUADRE 16. TAXA BRUTA DE POBLACIÓ QUE ES GRADUA EN CADA ENSENYAMENT/TITULACIÓ. CURS 2013/2014

	Graduat en ESO						Bacxillerat/COU				Tècnic / Tècnic auxiliar (2)		Tècnic superior / Tècnic especialista (3)			
	Graduat en ESO Mòduls voluntaris		Adults (1)				2004-2005		2009-2010		2013-2014		2009-2010		2013-2014	
	2004-2005	2009-2010	2009-2010	2013-2014	2009-2010	2013-2014	2004-2005	2009-2010	2004-2005	2009-2010	2013-2014	2004-2005	2009-2010	2013-2014	2004-2005	2009-2010
TOTAL	69,8	74,6	1,9	3,5	11,1	11,5	44,5	47,2	54,8	16,5	18,3	23,9	16,9	18,8	27,3	
Balears (Illes)	64,6	67,9	3,1	4,3	7,1	7,4	31,6	36,5	42,1	13,0	13,5	21,3	7,0	10,0	13,5	
HOMES																
TOTAL	63,1	69,0	2,5	4,7	12,2	12,6	36,7	40,3	47,8	15,2	17,4	24,5	15,1	16,7	25,7	
Balears (Illes)	59,3	62,8	3,8	5,5	7,6	7,7	26,8	31,1	35,1	11,7	12,7	21,5	6,0	9,4	12,0	
DONES																
TOTAL	77,0	80,6	1,2	2,2	10,0	10,3	52,7	54,6	62,2	17,9	19,3	23,2	18,8	21,0	29,0	
Balears (Illes)	70,2	73,3	2,3	3,1	6,6	7,0	36,6	42,3	49,6	14,4	14,5	21,1	8,0	10,7	15,0	

(1) Es considera l'alumnat que obré el títol en les modalitats presencial, a distància i en les proves lliures.

(2) Es considera l'alumnat graduat en cicles formatius de grau mitjà d'FP i d'Arts Plàstiques i Disseny i E. Esportives de grau mitjà.

(3) Es considera l'alumnat graduat en cicles formatius de grau superior d'FP i d'Arts Plàstiques i Disseny i E. E. Esportives de grau superior.

Font: Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores. Edición 2017. Subdirección General de Estadística y Estudios del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

QUADRE 17. NIVELL DE PROMOCIÓ A ESO I BATXILLERAT PER ILLES. CURS 2015/2016

	%	%		%	%
	centres públics	centres privats		centres públics	centres privats
Ensenyament secundari obligatori					
MALLORCA			EIVISSA		
ESO 1r	83,50	89,17	ESO 1r	83,83	95,36
ESO 2n	78,04	89,18	ESO 2n	79,96	93,03
ESO 3r	81,89	86,11	ESO 3r	78,89	90,53
ESO 4t	80,79	87,79	ESO 4t	84,43	90,87
MENORCA			FORMENTERA		
ESO 1r	94,37	93,03	ESO 1r	90,91	-
ESO 2n	86,14	93,25	ESO 2n	82,81	-
ESO 3r	88,33	86,26	ESO 3r	84,62	-
ESO 4t	82,22	86,54	ESO 4t	86,89	-
BATXILLERAT					
MALLORCA			EIVISSA		
Batxillerat 1r	73,37	87,56	Batxillerat 1r	76,28	86,58
Batxillerat 2n	72,74	80,89	Batxillerat 2n	73,09	87,12
MENORCA			FORMENTERA		
Batxillerat 1r	79,74		Batxillerat 1r	84,00	-
Batxillerat 2n	85,65		Batxillerat 2n	80,95	-

Nota: al nivell de batxillerat no es consideren els grups a distància i d'adults/nocturn.

Font: Conselleria d'Educació i Universitat del Govern de les Illes Balears. Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres. Departament de Planificació i Centres.

QUADRE 18. PERCENTATGE DE PERSONES DE 18 A 24 ANYS QUE NO HAN COMPLETAT EL NIVELL D'ENSENYAMENT SECUNDARI DE SEGONA ETAPA I NO SEGUEIXEN CAP TIPUS D'EDUCACIÓ-FORMACIÓ, PER SEXE

	TOTAL			HOMES			DONES		
	2005	2010	2015	2005	2010	2015	2005	2010	2015
Estatal	31,0	28,2	20,0	37,0	33,6	24,0	24,7	22,6	15,8
Illes Balears	39,7	36,5	26,7	47,6	42,5	31,5	31,4	30,3	21,6

NOTA: calculat amb la metodologia establerta per Eurostat basant-se en mitjanes anuals de dades trimestrals.

Font: Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores. Edición 2017. Subdirección General de Estadística y Estudios del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

D'acord amb l'alt nivell d'abandonament, el nivell formatiu de la població de 20 a 24 anys és baix: només un 58,5 % dels joves han assolit aquest nivell. Tot i la distància amb la mitjana estatal (10 punts superior a la de Balears), es detecta un increment progressiu, encara que lleuger, del nivell formatiu en els darrers anys tant en el cas dels homes com de les dones. El percentatge és 4 punts més alt que fa un any i gairebé 10 punts més que fa cinc anys. La diferència entre les dones i els homes és de 16 punts: la taxa de les dones és del 66,6 i la dels homes 50,5 (vegeu el quadre 19).

QUADRE 19. NIVELL DE FORMACIÓ DE LA POBLACIÓ JOVE: PERCENTATGE DE POBLACIÓ DE 20 A 24 ANYS QUE HA ASSOLIT ALMENYS EL NIVELL D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA DE SEGONA ETAPA

	TOTAL			HOMES			DONES		
	2005	2010	2015	2005	2010	2015	2005	2010	2015
Estatal	61,8	61,5	68,5	55,1	54,6	62,4	68,8	68,5	74,6
Illes Balears	52,0	49,8	58,5	43,3	41,2	50,5	60,9	58,4	66,6

NOTA: calculat amb la metodologia establerta per Eurostat basant-se en mitjanes anuals de dades trimestrals.

Font: Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores. Edición 2017. Subdirección General de Estadística y Estudios del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

3. EL CONTEXT DEL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS

Els indicadors de fracàs i abandonament dels estudis postobligatoris solen associar-se amb els indicadors de context laboral: taxes d'activitat, ocupació i atur. És de tothom conegut que les taxes d'activitat i d'ocupació a Balears solen ser superiors a les taxes estatals, principalment durant la temporada turística, entre el segon i tercer trimestre de l'any, i, en el cas dels menors de 25 anys, principalment durant el tercer trimestre de l'any (entre els mesos de juliol i setembre) i amb més intensitat en el cas dels homes. Les taxes d'atur global i juvenil, en correspondència, també són baixes en aquests mateixos períodes de l'any.

L'obertura del mercat laboral de Balears a la contractació de mà d'obra juvenil es pot traduir en vulnerabilitat d'aquest col·lectiu quan observem les taxes d'atur i comprovem que com més nivell educatiu, major nivell d'ocupació de la població activa en general. Les taxes més altes d'atur les tenen aquells que tenen un nivell inferior a la segona etapa de l'educació secundària (vegeu el quadre 20).

El nivell educatiu de la població activa de les Illes Balears és baix si tenim en compte la proporció tan baixa de titulats en educació superior. L'any 2016 els valors més reduïts de tot l'Estat es trobaven a les Illes Balears (29,4 %) i Ceuta i Melilla (27,4 %) (MECD, 2016). Tot i que l'any 2017 el percentatge s'ha incrementat 4,4 punts, arribant al 33,8 %, es percep una millora significativa atès que des de fa quatre anys la taxa es mantenia estable. El percentatge de dones actives amb estudis superiors és molt més alt. El 38,2 % de les dones i 30,2 % dels homes actius tenen estudis universitaris (vegeu el quadre 22).

Als ensenyaments inicials i secundària per a persones adultes (de 16 a 24 anys), la comunitat autònoma de les Illes Balears té una de les taxes d'escolarització més elevades, juntament amb Canàries, Castella-la Manxa, Ceuta i Extremadura (MECD, 2017a). Aquest indicador té importància ja que, també dins del Marc estratègic per a la cooperació europea en l'àmbit de l'educació i la formació (ET2020), el Consell Europeu l'any 2009 recomanava als països europeus el foment de l'aprenentatge al llarg de la vida, augmentant la participació de la població adulta en processos de millora de la seva formació, qualificació i actualització (Consejo de la Unión Europea, 2009).

QUADRE 20. TAXES D'ATUR DE LA POBLACIÓ DE 25 A 64 ANYS, SEGONS NIVELL DE FORMACIÓ ASSOLIT, PER SEXE. ANY 2015

	Total	Inferior a 2a etapa d'educació secundària	2a etapa d'educació secundària	"Educació superior"
Total				
Estatal	20,3	28,9	19,2	12,4
Illes Balears	15,5	20,8	14,6	8,8
Homes				
Estatal	18,9	26,8	17,0	10,4
Illes Balears	15,2	19,2	14,7	8,2
Dones				
Estatal	21,9	32,2	21,9	14,1
Illes Balears	15,8	23,2	14,5	9,3

NOTES: (1) Els resultats estan basats en mitjanes anuals de dades trimestrals.

(2) Les dades s'han de prendre amb precaució, atès que les derivades de grandàries mostrals petites estan afectades per forts errors de mostreig.

Font: Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores. Edición 2017. Subdirección General de Estadística y Estudios del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

QUADRE 21. TAXES D'OCUPACIÓ DE LA POBLACIÓ DE 25 A 64 ANYS, SEGONS NIVELL DE FORMACIÓ ASSOLIT, PER EDAT I SEXE. ANY 2014

	Total		Inferior a 2a etapa d'educ. secundària		2a etapa d'educació secundària		"Educació superior"	
	25-64 anys	25-34 anys	25-64 anys	25-34 anys	25-64 anys	25-34 anys	25-64 anys	25-34 anys
Total								
Estatal	62,7	65,3	49,4	55,1	65,9	65,2	77,2	73,7
Illes Balears	68,6	70,7	59,3	63,8	73,6	74,6	79,7	76,2
Homes								
Estatal	68,2	67,8	57,4	60,3	71,6	69,7	80,8	75,1
Illes Balears	71,8	70,6	65,4	67,8	74,2	70,8	82,4	76,6
Dones								
Estatal	57,1	62,7	40,7	47,9	60,1	60,6	74,0	72,6
Illes Balears	65,3	70,9	52,2	57,5	72,9	78,9	77,5	76,0

Notes: (1) Els resultats estan basats en mitjanes anuals de dades trimestrals.

(2) Les dades s'han de prendre amb precaució, atès que les derivades de grandàries mostrals petites estan afectades per forts errors de mostreig.

Font: Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores. Edición 2017. Subdirección General de Estadística y Estudios del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

QUADRE 22. DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DE LA POBLACIÓ ACTIVA PER NIVELL FORMATIU ASSOLIT. DADES ESTATALS I DE LES ILLES BALEARS

		Total		Homes		Dones	
		Estatal	Illes Balears	Estatal	Illes Balears	Estatal	Illes Balears
Total		100	100	100	100	100	100
Analfabets	2017	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3
	2016	0,4	1,0	0,3	1,0	0,4	1,0
	2015	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
	2014	0,4	0,4	0,4	0,7	0,4	..
Estudis primaris incomplets	2017	1,3	1,7	1,4	2,2	1,1	1,0
	2016	1,4	1,4	1,7	1,2	1,1	1,7
	2015	1,4	1,6	1,6	2,1	1,2	1,1
	2014	1,6	1,5	1,8	1,8	1,5	1,1
Educació primària	2017	6,1	4,3	7,0	4,5	5,1	3,9
	2016	6,6	4,6	7,4	4,9	5,6	4,1
	2015	7,0	6,2	7,7	6,3	6,1	6,1
	2014	7,9	6,4	8,8	7,2	6,9	5,6
Educació secundària primera etapa	2017	29,9	31,1	33,4	35,0	25,8	26,4
	2016	29,9	35,1	33,6	40,3	25,7	28,9
	2015	30,2	35,4	33,5	40,3	26,4	29,5
	2014	29,9	35,9	33,2	40,4	26,2	30,5
Educació secundària segona etapa	2017	14,1	17,9	14,0	17,0	14,2	19,0
	2016	13,8	17,4	13,9	16,7	13,5	18,3
	2015	14,0	18,0	14,2	16,6	13,9	19,7
	2014	13,8	16,9	13,7	17,1	13,9	16,7
Segunda etapa d'educació secundària amb orientació professional ⁽²⁾	2017	9,7	10,9	9,6	10,7	9,9	11,2
	2016	9,9	11,1	9,5	11,5	10,4	10,7
	2015	9,6	9,7	9,3	10,0	9,9	9,4
	2014	9,3	9,0	8,8	9,1	9,9	9,0
Educació superior, excepte doctorat	2017	38,6	33,8	34,2	30,2	43,6	38,2
	2016	38,0	29,4	33,5	24,4	43,2	35,3
	2015	37,4	28,7	33,2	24,3	42,2	33,9
	2014	37,0	29,9	33,3	23,8	41,2	37,2

*Trimestre I de cada any.

Font: Instituto Nacional de Estadística. Encuesta de Población Activa.

4. ELS RECURSOS DEL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS

El percentatge de la despesa pública total que es destina a educació indica el valor que els governs donen a l'educació —independentment de si s'executa en centres públics o privats— en relació amb les altres àrees que reben finançament públic. De la despesa pública total en educació a Espanya, el 73,6 % s'inverteix en educació no universitària i els majors percentatges, d'acord amb les dades de 2015, corresponen a les Illes Balears, Comunitat Foral de Navarra i Castella-la Manxa, amb 88,5 %, 86,9 % i 86,1 %, respectivament. A part, les comunitats autònomes que destinen un major percentatge de despesa pública a concerts educatius són: País Basc, Comunitat Foral de Navarra i Illes Balears amb 24,8 %, 21,5 % i 20,7 %, respectivament (MECD, 2017a).

En aquest mateix sentit, la despesa pública general per alumne (de centres públics i concertats) sol ser superior a la mitjana espanyola. L'any 2014 a les Balears, la inversió per alumne és de 4.808 euros, considerant centres públics i concertats (271 euros més que la quantitat mitjana estatal), i de 5.592 si ens referim només a l'alumnat de centres públics (vegeu el quadre 23).

QUADRE 23. DESPESA PÚBLICA PER ALUMNE EN ENSENYAMENT NO UNIVERSITARI

	Despesa pública per alumne públic i concertat (en euros)				Despesa pública per alumne públic (en euros)			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Total	5.210	4.729	4.569	4.537	6.062	5.430	5.231	5.169
Illes Balears	5.637	4.920	4.817	4.808	6.751	5.796	5.623	5.592

Font: Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores. Edición 2017. Subdirección General de Estadística y Estudios del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

El percentatge d'alumnat receptor de beques a batxillerat i formació professional continua sent baix, no arribant a la meitat de la mitjana estatal. Al curs 2014/2015 el percentatge d'alumnes becats és d'un 11,5 %, no arribant a la meitat de la mitjana estatal. Es tracta d'un percentatge mig punt inferior al curs anterior i la quantia és de 1.378,6 euros. Aquest percentatge és del 10,5 % en el cas del batxillerat i del 12,2 % en la formació professional. La reducció d'aquest percentatge en els darrers cursos és més notable en el cas de la formació professional (vegeu el quadre 24).

QUADRE 24. PERCENTATGE D'ALUMNAT BECAT I IMPORT MITJÀ PER BECARI A BATXILLERAT I FORMACIÓ PROFESSIONAL

	TOTAL		BATXILLERAT		FORMACIÓ PROFESSIONAL (1)	
	% alumnat becat	Import mitjà becarí (euros)	% alumnes becaris	Import mitjà becarí (euros)	% alumnes becaris	Import mitjà becarí (euros)
Curs 2011/2012						
Estatal	31,6	1.349,7	31,7	1.214,9	31,4	1.491,6
Illes Balears	14,2	1.305,6	11,4	1.171,0	17,5	1.413,1

	TOTAL		BATXILLERAT		FORMACIÓ PROFESSIONAL (1)	
	% alumnat becat	Import mitjà becarí (euros)	% alumnes becaris	Import mitjà becarí (euros)	% alumnes becaris	Import mitjà becarí (euros)
Curs 2012/2013						
Estatal	29,3	1.273,1	29,9	1.143,6	28,7	1.411,7
Illes Balears	13,0	1.227,1	10,0	1.081,3	16,6	1.333,9
Curs 2013/2014						
Estatal	27,5	1.410,4	28,2	1.430,0	26,8	1.389,9
Illes Balears	12,0	1.427,6	10,3	1.448,9	13,9	1.409,9
Curs 2014/2015						
Estatal	27,0	1.410,7	28,8	1.421,9	25,3	1.399,0
Illes Balears	11,5	1.378,6	10,8	1.359,6	12,2	1.395,8

(1) Inclou cicles formatius de formació professional i d'Arts Plàstiques i Disseny.

Font: Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores. Edición 2016. Subdirección General de Estadística y Estudios del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

5. CONCLUSIONS

La revisió dels principals indicadors d'escolarització, context i resultats ens acosta a una realitat que mostra diferències significatives amb el conjunt de l'Estat, però alhora realitats molt diverses a cada una de les illes. Com a síntesi de l'anàlisi de les dades presentades, aquestes són les conclusions principals.

1. Les darreres dades avançades pel Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, tot i el caràcter provisional, mostren continuïtat i estabilitat de la matrícula durant el curs 2016/2017.
2. D'acord amb les dades facilitades per la Conselleria d'Educació i Universitat, al curs 2015/2016, es comptabilitza un total de 177.932 alumnes als ensenyaments de règim general distribuïts percentualment entre Mallorca (79,5 %), Eivissa (11,5 %), Menorca (8,3 %) i Formentera (0,6 %).
 - La major part de la matrícula general de Balears es concentra als nivells d'educació primària (gairebé el 40 %), educació secundària obligatòria (24,2 %) i educació infantil de segon cicle (18,33 %).
 - El percentatge total de la matrícula a centres públics a Balears és del 64,7 %. Per illes: Formentera un 95 %, Eivissa un 81 %, Menorca un 80,6 % i Mallorca un 60,5 %.
 - La matrícula a centres privats a Balears es concentra a Mallorca, amb un 89 % d'aquesta. L'escola privada sobretot està present als nivells d'educació infantil, educació primària, educació secundària obligatòria i batxillerat.

3. La taxa d'escolarització en educació d'adults entre els 16 i 24 anys és de les més altes de l'Estat. Als ensenyaments de caràcter formal, un 73,4 % de la matrícula d'aquests estudis correspon a educació secundària de persones adultes.
4. El percentatge d'alumnat estranger és molt alt:
 - Als estudis de règim general, un 13,8 % del total de l'alumnat és estranger, sent un 8,6 % el percentatge estatal. Els centres públics acullen un percentatge superior arribant al 18,7 % a l'educació primària (9,8 % als centres privats) o el 16,2 % a l'ensenyament secundari obligatori (10,6 % als centres privats).
 - Als ensenyaments d'adults un 24,7 % del total de l'alumnat és estranger.
5. L'esperança de vida escolar és baixa.
 - La taxa bruta d'escolarització de primer cicle d'educació infantil a les Balears és inferior a l'estatal.
 - El nivell d'idoneïtat és baix i minva a mesura que s'incrementa l'edat. Als 12 anys, coincidint amb el trànsit entre l'etapa de l'educació primària i l'educació secundària obligatòria, les taxes d'idoneïtat a les Balears són inferiors a les estatals. Als 15 anys aquesta taxa és encara més desfavorable (5 punts més baixa que l'estatal) i sobretot en el cas dels homes: si la taxa als 15 anys del homes és del 51,9 %, en el cas de les dones és del 65,5 %.
 - Nivell alt de repetició de curs a l'educació primària i educació secundària obligatòria, destacant el primer curs d'ESO amb un 13,3 %.
6. Ensenyament secundari obligatori:
 - Un 21,4 % de l'alumnat de Balears (19,3 % al conjunt de tot l'Estat) no obté el títol de graduat en secundària.
 - La promoció és més elevada als centres privats, principalment a Mallorca i Eivissa.
 - El nivell de promoció és més baix als centres públics, també de Mallorca i Eivissa.
7. Ensenyament secundari no obligatori:
 - Les taxes d'escolarització són més baixes que les estatals. Als 18 anys és on es veu de forma més destacable aquesta diferència, fent-se visibles els retards acumulats al llarg del procés de l'escolarització. La taxa de Balears és del 56,7 % (similar entre homes i dones), enfront del 80 % del conjunt de l'Estat.
 - Les taxes de graduació als estudis postobligatoris són baixes. Tant al batxillerat com als cicles formatius de grau mitjà i als cicles formatius de grau superior, les taxes de graduació són

inferiors a les estatals. Al batxillerat les taxes de graduació són 12 punts inferiors a les estatals. A segon de batxillerat, el nivell de promoció més alt pertany als centres públics de Menorca: un 85,65 % dels alumnes promocionen.

8. L'abandonament educatiu. L'any 2015 aquest indicador supera la mitjana estatal, assolint el 26,7 %. Aquesta taxa continua sent més alta entre els homes (31,5) que les dones (21,6) i, igual com amb altres indicadors, es detecta una millora progressiva tant al conjunt de l'Estat com a les Balears
9. El nivell formatiu de la població activa és inferior al del conjunt de l'Estat. Hi ha un nivell de titulats en educació superior baix: 29,4 % (38,2 % en el cas de les dones i 30,2 % en el cas dels homes).
10. La despesa pública general per alumne (de centres públics i concertats) a Balears sol ser superior a la mitjana espanyola: l'any 2014 la inversió per alumne és de 4.808 euros. Mentrestant, el percentatge d'alumnat receptor de beques a batxillerat i formació professional continua sent baix, no arribant a la meitat de la mitjana estatal.
11. Les estudiants dones se situen en una posició més favorable que els homes als ensenyaments de règim general, atenent les taxes d'admissió, retard, graduació i abandonament. Als ensenyaments d'adults hi ha majors percentatges de participació en formació de les dones entre els 25 i 64 anys.

L'indicador d'abandonament educatiu es calcula a partir del percentatge de joves entre 18 i 24 anys que no han completat els estudis de secundària de segona etapa i tampoc segueixen cap tipus d'educació-formació. Des d'organismes com l'OCDE o Unió Europea, la formació secundària postobligatòria, principalment la professional, es considera clau per a la mobilitat social i el desenvolupament socioeconòmic (MECD, 2016). És aquest argument el que justifica la necessitat d'impulsar la formació professional activant dispositius que afavoreixin la permanència en el sistema educatiu.

La recerca educativa permet una aproximació a les causes que provoquen la ruptura escolar o aquelles altres que poden estimular la permanència de l'alumnat en el sistema educatiu. Cal analitzar la influència del context socioeconòmic i laboral sobre el rendiment educatiu (per exemple, l'efecte de la temporalitat en els itineraris formatius dels joves), però també la vinculació existent entre el sistema educatiu i productiu (CES, 2014); és a dir, la correspondència entre la formació professional i el món laboral, el valor o el sentit que aporta la formació al treball i, en definitiva, aquells elements que poden motivar a l'estudi.

A part, a la finalitat econòmica i laboral del sistema educatiu s'hi suma la necessitat que el sistema educatiu sigui equitatiu. En aquest sentit, el fracàs escolar no el podem desvincular del grau d'equitat del sistema educatiu i, per exemple, cal revisar el model de repetició, detectant problemes d'aprenentatge, ajustant l'atenció a les necessitats i fomentant la continuïtat dels estudis postobligatoris (CECS, 2015). Sobre això, l'informe CES (2016) parla de l'extraordinari percentatge

d'alumnes repetidors a tot Espanya. Gairebé un de cada tres estudiants de 15 anys a Espanya (31 %) està repetint per primera o segona vegada qualque curs d'ESO, situant-se així en el segon lloc més desfavorable de tota la UE. Segons aquest informe el percentatge d'alumnes repetidors va des del 53 % entre els estudiants més desfavorits i menys del 9 % entre els més afavorits.

La repetició, igual com la desmotivació o el poc interès per continuar els estudis, són alguns dels factors que es relacionen amb el fracàs i l'abandonament escolar i, tal com apuntàvem a l'informe anterior, si és en l'educació primària quan comencen a manifestar-se alguns dels problemes que finalment deriven en fracàs escolar a ESO, es necessari enfocar l'atenció sobre les accions preventives (CECS, 2015).

En aquest informe la selecció i lectura d'alguns indicadors educatius ens aporta una visió introductòria i general del sistema educatiu de les Illes Balears. Per ampliar el coneixement i la comprensió d'aquesta realitat s'hauria de considerar el paper d'altres variables referides al context, l'escolarització, l'organització i funcionament dels centres, els recursos, els processos d'ensenyament i aprenentatge, etc. que podrien aportar-nos més claus, sobretot de caire qualitatiu, per comprendre les dificultats i orientar les possibles accions de millora. Per altra banda, les tendències generals descrites haurien de matisar-se en major mesura considerant les distintes realitats insulars que caracteritzen el conjunt de les Illes Balears.

Agraïments

Volem agrair la col·laboració prestada per part de la Direcció General de Planificació i Centres de la Conselleria d'Educació i Universitat, especialment al personal del GESTIB del Departament de Planificació i Centres.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

CECS (2015). *Informe España 2015*. Madrid: Centro de Estudios del Cambio Social / Fundación Encuentro.

CES (2014). *Memoria sobre la situación socioeconómica y laboral España 2014*. Madrid: Consejo económico y social de España.

CES (2016). *Memoria sobre la situación socioeconómica y laboral España 2015*. Madrid: Consejo Económico y Social de España.

Consejo de la Unión Europea (2009). Conclusiones del Consejo de 12 de mayo de 2009 sobre un marco estratégico para la cooperación europea en el ámbito de la educación y la formación («ET 2020»), *Diario Oficial de la UE*, C119, de 28.5.2009.

Disponible a <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:ES:PDF>>

Conselleria d'Educació i Universitat (2015). *Indicadors del sistema educatiu de les Illes Balears*. Palma: Institut d'Avaluació i Qualitat de les Illes Balears (IAQSE).

MECD (2016). *Sistema Estatal de Indicadores de la Educación. Edición 2016*. Instituto Nacional de Evaluación Educativa.

MECD (2017a). *Sistema Estatal de Indicadores de la Educación. Edición 2017*. Instituto Nacional de Evaluación Educativa.

MECD (2017b). *Las cifras de la educación en España. Curso 2014-2015. Edición 2017*. Madrid: Instituto Nacional de Evaluación Educativa.

MECD (2017c). *Estadísticas de la educación. Enseñanzas no universitarias. Curs 2016-2017. Dades avanç.* Madrid: Secretaría General Técnica. Subdirección General de Estadística y Estudios.

MECD (2017d). *Datos y cifras. Curso escolar 2016-2017*. Madrid: Secretaría General Técnica. Subdirección General de Estadística y Estudios.

Pascual, B. (2016). «El sistema escolar a les Illes Balears en xifres». *Anuari de l'Educació de les Illes Balears*. Palma: Fundació Guillem Cifre de Colonya / Universitat de les Illes Balears.